

5. Závěr

Tato práce je již třetím pokusem o sestavení ekonomických dat do podoby satelitního kulturního účtu vypovídajícího o zdrojích financování sektoru kultury, jeho ekonomických výsledcích a v neposlední řadě také o jeho váze v ekonomice naší země. Před dosažením žádoucího výsledku podobného snažení - podobně jako při prvním pokusu - bylo nutno hledat adekvátní odpověď na stejné základní otázky.

Prvá z nich souvisí se samotným vymezením sektoru kultury v rámci celé ekonomiky. Je zřejmé, že některé činnosti a služby jsou pro kulturu typické, jiné s ní více či méně souvisejí. Obvykle ji předcházejí (např. výroba hudebních nástrojů) či na ni navazují (např. maloobchodní prodej knih či hudebních nahrávek). Spolu se zmíněnými průmyslovými a obchodními aktivitami jsou s kulturou volně spojeny také služby cestovního ruchu.

V návaznosti na výsledky projektu ESSnet Culture došlo k již v minulém roce rozšíření pojetí kulturních aktivit o umělecké vzdělávání, překladatelské a tlumočnické činnosti a některé maloobchodní obory (viz úvod).

Samozřejmě, **odlišnosti v pojetí rozsahu sektoru kultury značně ovlivňují výsledky kulturního účtu a váhu sektoru v ekonomice jako celku.**

Druhou významnou otázkou jsou disponibilní a využitelné zdroje dat. Liší se co do svého původu (administrativní a statistické), tak i co do kvality. Zvláště problematická jsou statistická zjišťování. Je tomu jak z důvodu jejich vnitřního omezení, zejména vysoké míře neodpovědí (nonrespons) v případě ekonomických dat respondentů ze soukromého sektoru a úsporně malých výběrových souborů, tak i pro vlastnosti platných klasifikací (např. zahrnutí kulturních činností spolu s ne-kulturními do jedné třídy či skupiny CZ-NACE). Ztěžuje to jednoznačné přiřazení finančních zdrojů k určité kulturní oblasti či k poskytovateli.

Dalším důsledkem zmíněných problémů je skutečnost, že se **při hledání odpovědí na mnohé otázky nevyhneme odhadům**, ač podloženým znalostmi základních souvislostí. Netřeba zdůrazňovat, že nutnost takového postupu s sebou zákonitě přináší prvky subjektivních vlivů.

Problémem jsou také odlišnosti jednotlivých statistických zjišťování. Data ze zjišťování zaměřených na kulturní instituce (KULT) a dále neziskové instituce (NI) a finanční či nefinanční podniky jsou získávána rozdílnými přístupy, výkazy, metodami atd.

Nutno dodat, že ač se kulturní účet za období 2011 zpracovává již po třetí, lze stále považovat **ověření metodických přístupů za téměř stejně významné jako hledání věcných výsledků.** S ohledem na rozšíření sektoru kultury, jeho úplnějšího postižení statistickým zjišťováním i částečné uplatnění pozměněných metodických přístupů, jsme stále ještě na počátku vznikající časové řady, a proto ještě není zcela možné s jistotou hodnotit dynamiku úrovně jednotlivých ukazatelů. Bez ohledu na tuto skutečnost však třetí **zpracování kulturního účtu ukázalo, že některé významné poznatky o kulturním sektoru se v zásadě potvrzují** (např. postavení jednotlivých oblastí v rámci sektoru, počty zaměstnanců atd.).

Základní otázkou, na kterou by měl dát účet kultury odpověď, je původ, rozsah a užití finančních zdrojů v sektoru kultury. Z administrativních dat bylo zjištěno, že veřejný sektor se podílí na příjmech kulturních institucí částkou 34,7 mld. Kč (tj. 14,6%) s tím, že tyto prostředky plynou zejména do oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby. Podle šetření v domácnostech dosáhly výdaje směřující z rodinných rozpočtů do kultury, zejména do oblasti médií a živé tvorby, 40,8 mld. Kč (tj. 17,2% celkových zdrojů). Zdroje neziskových institucí, které se vázaly zejména na správní činnosti v kultuře, představovaly 2,8 mld. Kč a 1,2% z celkových zdrojů. Ostatní zdroje (téměř 159 mld. Kč tj. 67% z celku) byly vytvořeny v podnicích s kulturními aktivitami (zejména ve sféře médií a kreativních průmyslů).

V porovnání s rokem 2010 **úroveň zdrojů i jiných finančních ukazatelů mírně poklesla, bylo to zřejmě způsobeno úsporným chováním zúčastněných subjektů** (zejména podniků a neziskových institucí) v současném období ekonomické krize.

Ukazuje se, že **jednotlivé kulturní oblasti resp. jejich skupiny (sféry) se významně liší stupněm uplatnění tržních principů a v této souvislosti také úrovní hospodaření**, s tím související výší průměrných mezd, investiční aktivitou atd. Případné prohlubování této diference bude záviset na technickém rozvoji na straně jedné a rozsahem podpory neziskových aktivit (kulturní dědictví a část živé tvorby) z veřejných zdrojů na straně druhé.

Za problematičtějšími ekonomickými výsledky výše jmenovaných kulturních oblastí lze mimo jiné vidět omezené možnosti finančních ukazatelů pro vyjádření rozsahu i kvality výkonu některých činností (např. péče o kulturní dědictví, vzdělávací činnost kulturních institucí, působení kultury a jejích hodnot na jedince i společnost). V této souvislosti **je na místě doplnit ekonomické ukazatele naturálními**, z nichž se jako nejvhodnější se pro svou komplexnost jeví ukazatel počtu návštěvníků, který se u převážně většiny poskytovatelů kulturních služeb v roce 2011 vyvíjel příznivě.

Sektor kultury – tak jak je výše vymezen - byl zkoumán také z makroekonomického pohledu. Jak se ukazuje **jeho váha či podíl na ekonomice jako celku v několika významných ukazatelích osciluje kolem 2%**.

Veřejné zdroje věnované kultuře představují necelé 2,2% celkových konsolidovaných výdajů veřejných rozpočtů, podíl výdajů domácností na kulturu k celkovým výdajům domácností je vyšší a mírně přesahuje úroveň 2,5%. Počet zaměstnanců v sektoru kultury dosahuje 1,7% z celkového počtu zaměstnanců v ekonomice. Konečně předběžně odhadované podíly produkce a hrubé přidané hodnoty v kultuře mírně přesahují dvouprocentní úroveň (2,2% a 2,4%), zatímco odhadovaný hrubý domácí produkt kultury svou výší úroveň celostátního ukazatele nedosahuje (necelých cca 1,6 %).

Pokud bychom přidali na pomyslnou misku vah neměřitelnou část výkonů a společenského dosahu sektoru kultury, byl by jeho podíl jistě mnohem vyšší. To, co nelze změřit je však mimo náš dosah. Je třeba se zabývat tím, co dokážeme ovlivnit a provádět opatření - zejména v oblasti statistických zjišťování – která nám umožní postupně zvyšovat rozsah kulturních aktivit zahrnutých do satelitního kulturního účtu a naopak snižovat stupeň jeho nepřesnosti.